

Wojewoda Opolski

Adrian Czubak

PSiZ.I.002.50.2020.AC

Opole, dnia 16 lipca 2020 r.

Pani
Gabriela Morawska –Stanecka
Wicemarszałek Senatu
ul. Wiejska 6/8
00-902 Warszawa

Dotyczy: odpowiedzi na pismo w sprawie oświadczenia złożonego przez senatora Ryszarda Majera w dniu 3 czerwca 2020

W odpowiedzi na pismo z dnia 4 czerwca 2020 r. (data wpływu do tut. Urzędu 19 czerwca 2020 r.) w sprawie oświadczenia złożonego przez senatora Ryszarda Majera na 11 posiedzeniu Senatu w dniu 3 czerwca 2020 przesyłam informację w sprawie przeprowadzonych w latach 2016 – 2019 kontroli w placówkach obejmujących całodobową opieką osoby starsze.

1. W badanym okresie przeprowadzono łącznie **90** kontroli, w tym **48** w domach pomocy społecznej oraz **42** w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku.

Na **48** kontroli w domach pomocy społecznej, przeprowadzono:

- 1) **17** kontroli kompleksowych w zakresie oceny jakości świadczonych usług oraz zgodności zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami (w DPS prowadzonych przez samorządy),
- 2) **14** kontroli kompleksowych w zakresie oceny jakości usług świadczonych przez Dom (w DPS prowadzonych przez podmioty wymienione w art. 57 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej),
- 3) **7** kontroli problemowych w zakresie oceny standardu, jakości usług świadczonych przez Dom (w przypadku DPS prowadzonych przez samorządy także w zakresie wskaźnika zatrudnienia), w związku z wnioskami organów prowadzących Domy o wydanie zezwolenia na prowadzenie DPS lub zmianę decyzji Wojewody Opolskiego na prowadzenie DPS w zakresie liczby miejsc,
- 4) **9** kontroli doraźnych w związku z sygnałami o nieprawidłowościach,
- 5) **1** sprawdzająca w zakresie oceny realizacji zaleceń pokontrolnych Wojewody Opolskiego z dnia 13 marca 2014 r.

Na **42** kontrole w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku przeprowadzono:

- 1) **8** kontroli kompleksowych w zakresie oceny standardu usług socjalno – bytowych i przestrzegania praw mieszkańców,
- 2) **17** kontroli problemowych w zakresie oceny standardów, określonych w art. 68 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w związku z wnioskiem podmiotu prowadzącego placówkę o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia placówki

Wojewoda Opolski

Adrian Czubak

zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i osobom w podeszłym wieku,

- 3) **4** kontrole problemowe w zakresie oceny standardów, określonych w art. 68 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w związku z wnioskiem podmiotu prowadzącego placówkę o zmianę decyzji Wojewody Opolskiego zezwalającej na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i osobom w podeszłym wieku w zakresie liczby miejsc,
  - 4) **8** kontroli doraźnych w zakresie ustalenia czy w obiekcie prowadzona jest bez zezwolenia wojewody placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku,
  - 5) **2** kontrole doraźne w zakresie ustalenia, czy w obiektach zaprzestano prowadzenia bez zezwolenia wojewody placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku,
  - 6) **3** kontrole doraźne w związku z sygnałami o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu placówek,
  - 7) **1** sprawdzająca w zakresie oceny realizacji zaleceń pokontrolnych Wojewody Opolskiego określonych w wystąpieniu pokontrolnym nr PSiZ.I.431.90.2017.KG z dnia 8 lutego 2018 r.
2. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono w sumie **125 nieprawidłowości** i **17 uchybień**. Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli zostały wymienione w załączniku do niniejszego pisma.
3. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano w sumie **175 zaleceń** jednostkom w tym **123 dyrektorom DPS** oraz **42 podmiotom prowadzącym placówki zapewniające całodobową opiekę**.
4. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w trakcie kontroli to:
- 1) prowadzenie bez zezwolenia wojewody opolskiego placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku,
  - 2) zawieranie umów o świadczenie usług w Placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku z członkami ich rodzin, mimo iż mieszkańiec nie jest ubezwłasnowolniony,
  - 3) nie prowadzenie przez placówkę ewidencji przypadków korzystania ze świadczeń zdrowotnych na terenie placówki, ze wskazaniem daty i zakresu tych świadczeń oraz danych świadczeniodawcy udzielającego świadczeń zdrowotnych, wymaganej zgodnie z art. 68a pkt 1 lit. d tiret 3 ustawy o pomocy społecznej,
  - 4) nieuregulowanie kwestii przetwarzania danych osobowych, wykorzystania wizerunku oraz przechowywania dowodu osobistego mieszkańców.

Wojewoda Opolski

Adrian Czubak

- 5) zły stan techniczny część mebli w pokojach, brudne ściany lub ubytki w ścianach oraz zniszczone wykładziny pcv,
- 6) niesprawność systemu przyzywowo-alarmowego, który nie spełniał swojej funkcji (nie działał lub przyzywy umieszczone były w oddaleniu od mieszkańców leżących lub mieszkańców o ograniczonej sprawności, uniemożliwiając skorzystanie z nich),
- 7) niewystarczająca obsada personelu na dyżurach nocnych,
- 8) przekazywanie członkom rodziny nielegitymującym się dokumentem stwierdzającym prawo do nabycia spadku części majątku po zmarłym oraz niedostosowanie procedur określających działania z zakresu bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych do przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny oraz ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
- 9) nie zapewnianie pracownikom zespołu opiekuńczo – terapeutycznego co najmniej raz na dwa lata uczestnictwa w szkoleniach na temat praw mieszkańca domu oraz kierunków prowadzonej terapii a także metod pracy z mieszkańcami, o którym mowa w § 6 ust 2 pkt 4 . rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej.

W latach 2016 – 2019 Wojewoda Opolski dwukrotnie powiadamiał inne organy o wynikach kontroli w placówkach obejmujących całodobową opieką osoby starsze, mianowicie:

- 1) w dniu 29 kwietnia 2019 r. inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia przeprowadzili kontrolę kompleksową w Domu Opieki Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP w Ozimku”, ul. Opolska 6. W trakcie kontroli badano m. in. jakość usług bytowych dotyczących żywienia mieszkańców placówki. Niepokój inspektorów wzbudziły wpisy – w przedstawionym do wglądu w trakcie kontroli, dzienniku pielęgniarki pracującej w placówce pn. Raport – poddające w wątpliwość jakość podawanych mieszkancom posiłków, zwłaszcza miksowanych. W Raporcie znajdowały się wpisy, z których wynikało, iż w ocenie pielęgniarki, posiłki miksowane często są niesmaczne, monotonne, przesolone lub bez smaku, mało wartościowe, nie uwzględniające specjalnych potrzeb żywieniowych poszczególnych mieszkank, często podawane te same trzy razy dziennie. Z uwagi na fakt iż, w trakcie kontroli nie udostępniono kontrolującym dokumentacji jadłospisów, stanowiącej podstawę do obiektywnej oceny podawanych posiłków, w tym uwzględniania specjalnych potrzeb mieszkank (diety, posiłków miksowanych, płynnych), a Dyrektor placówki oświadczyła, iż nie prowadzi dokumentacji w powyższym zakresie, mając na uwadze dobro osób przebywających w placówce i ich zdrowie, Wojewoda Opolski zwrócił się do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Opolu o podjęcie stosownych działań pod kątem sprawdzenia jakości żywienia w ww. jednostce. Pismem z dnia 15 lipca 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Opolu powiadomił Wojewodę Opolskiego o dokonanej ocenie wyżywienia całodobowego w ww. placówce, w której wymienił stwierdzone nieprawidłowości m.in. brak drugich śniadań i podwieczorków, brak różnorodności dań, świeżych owoców

Wojewoda Opolski

Adrian Czubak

i warzyw sezonowych, oraz pouczył jednostkę o sposobie planowania jadłospisu adekwatnego do potrzeb mieszkańców;

- 2) w dniach 22 i 23 października oraz 29 listopada 2018 r. w Domu Pomocy Społecznej prowadzonym przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi w Kietrze została przeprowadzona kontrola doraźna w zakresie przestrzegania praw mieszkańców Domu. Kontrolę przeprowadzono w związku ze skargą z dnia 19 października 2018 r. złożoną przez matkę mieszkanki Domu. Z treści skargi oraz załączonych fotografii wynikało, że w Domu mogło dojść do przemocy względem dziecka, bowiem na ciele mieszkanki DPS znajdowały się liczne zasinienia i krwiaki. W związku z powyższym Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia pismem z dnia 19 października 2018 r. zwrócił się do Komendanta Powiatowego Policji w Głubczycach o zabezpieczenie dokumentacji prowadzonej przez Dom Pomocy Społecznej w Kietrze. Powyższe działanie miało na celu zapobieżenie sfałszowania prowadzonej dokumentacji, szczególnie w zakresie okoliczności powstania okaleczeń u mieszkanki. Następnie pismem z 15 listopada 2018 r. zwrócił się do Prokuratora Rejonowego w Głubczycach o wydanie zgody na udostępnienie pracownikom Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu zabezpieczonej w sprawie dokumentacji, w celu przeprowadzenia analizy dokonanych w niej zapisów. Zarzutu podniesionego w skardze, dotyczącego podejrzenia o stosowanie przemocy wobec mieszkanki nie udało się w trakcie kontroli w sposób jednoznaczny wykluczyć bądź potwierdzić. Stan zdrowia córki skarżącej i jej współmieszkanek, ich brak umiejętności logicznej komunikacji uniemożliwił przeprowadzenie rozmów w sposób pozwalający na precyzyjną weryfikację i ustalenie przebiegu wydarzeń, których efektem były obrażenia na ciele dziecka. Natomiast inne mieszkanki Domu w trakcie przeprowadzanych rozmów zgłosiły kontrolującemu o stosowaniu przemocy fizycznej wobec innej mieszkanki przez jedną z opiekunek oraz stosowaniu przemocy psychicznej wobec mieszkanek przez jedną z opiekunek, polegającej na okazywaniu niecierpliwości, stosowaniu krzyku jako metody perswazji oraz odmowie udzielenia pomocy mieszkankom na ich prośbę. Pomimo tego w dniu 27 grudnia 2018 r. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Głubczycach wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia w sprawie uszkodzenia mieszkanki tj. o przestępstwo z art. 157 § 2 k.k., o czym powiadomił Wojewodę Opolskiego. Wobec powyższego, kierując się troską o dobro mieszkanek kontrolowanego Domu, a także fakt, iż są to osoby niepełnosprawne intelektualnie, co utrudnia im dochodzenie swoich praw, Wojewoda Opolski 11 stycznia 2019 r. skierował pismo do Prezesa Sądu Okręgowego w Opolu o rozważenie możliwości przeprowadzenia kontroli ramach posiadanych kompetencji nałożonych ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685). Prezes Sądu Okręgowego w Opolu nie poinformował tu. Urzędu o podjętym stanowisku.
5. W latach 2016 – 2020 Wojewoda Opolski nie wydał decyzji w zakresie cofnięcia zezwolenia oraz wykreślenia domu z rejestru domów pomocy społecznej,

Wojewoda Opolski

Adrian Czubak

ani też decyzji w zakresie cofnięcia zezwolenia na prowadzenie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i osobom w podeszłym wieku oraz wykreślenia placówki z rejestru.

Kierując się doświadczeniem w prowadzeniu kontroli a także znajomością potrzeb osób starszych – mieszkańców domów pomocy społecznej oraz placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym oraz osobom w podeszłym wieku, proponuję w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wprowadzić następujące zmiany:

- 1) art. 67 ust 2 pkt 3 lit. b w brzmieniu: *dokumenty potwierdzające tytuł prawny do nieruchomości, na której jest usytuowany dom* proponuje zmienić lub uzupełnić o zapis: dokumenty potwierdzające tytuł prawny do nieruchomości, na terenie której placówka ma prowadzić działalność. Zapis ten odnosiłby się do budynku a nie jak w obecnym brzmieniu do działki, na której położona jest placówka,
- 2) art. 68 ust. 5 – dopisanie do obowiązkowych pomieszczeń w placówce kuchni lub aneksu kuchennego dostępnego dla mieszkańców, wyposażonego w taki sposób, aby mieszkaniec mógł samodzielnie przygotować sobie drobne posiłki lub napoje,
- 3) doprecyzowanie przepisu art. 68 ust 5 pkt. 3 określającego liczbę łazienek i toalet w placówce, określając liczbę łazienek i toalet z oddzielnym dostępem. W niektórych placówkach urządzono łazienki z kilkoma natryskami i kilkoma toaletami w jednym pomieszczeniu. Osoba biorąca prysznic zamyka całe pomieszczenie uniemożliwiając innym mieszkańcom skorzystanie z łazienki, przy czym pod względem liczebności taka placówka nadal spełnia standard i brak jest możliwości zobligowania podmiotu prowadzącego do wprowadzenia zmian,
- 4) dodanie w art. 68 ustawy ustępu 9 o treści: *W jednym budynku może być prowadzona wyłącznie jedna placówka o której mowa w ust. 1, a w przypadku nie wprowadzenia ww. zapisu:*
  - doprecyzowanie przepisu art. 68 ust. 8 w ten sposób, aby w jednym budynku nie mogło przebywać więcej niż 100 osób, którym jest zapewniana opieka całodobowa, również w przypadku, gdy w budynku tym funkcjonuje więcej niż jedna placówka;
  - wprowadzenie przepisów, z których jasno wynikałoby, że każda z placówek powinna być wyodrębniona a dojście do pomieszczeń wspólnych nie powinno przebiegać przez teren innej placówki, tak aby mieszkaniec każdej z placówek nie miał wątpliwości, z których pomieszczeń może korzystać, i na terenie której placówki się znajduje. Istotnym jest wyeliminowanie obecnie dopuszczalnych sytuacji, w których mieszkańcy jednej placówki będą przechodzić np. do pomieszczeń wspólnych przez pomieszczenia należące do innej placówki.
- 5) zmiana przepisu art. 130 w ten sposób, że karę za nielegalne prowadzenie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i osobom w podeszłym wieku otrzymywałaby osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz solidarnie wszyscy członkowie spółki. W obecnej sytuacji karę otrzymuje podmiot, zatem ukarany może zakończyć daną

Wojewoda Opolski

Adrian Czubak

- działalność/ rozwiązać spółkę a pod szyldem nowoutworzonej działalności/ spółki nie ponosić konsekwencji czynu, za który został ukarany,
- 6) wprowadzenie zapisu w art. 68a dotyczącego obowiązku zawierania pisemnej umowy stanowiącej podstawę pobytu w Placówce z osobami tam umieszczanymi posiadającymi zdolność do czynności prawnych, a w przypadku braku takiej zdolności z ich przedstawicielem ustawowym. Umowy często zawierane są przez podmiot prowadzący placówkę z osobą, która zobowiązuje się do ponoszenia odpłatności za pobyt w Placówce, z pominięciem tej osoby. Występują także przypadki informowania kontrolujących przez podmiot prowadzący Placówkę, że zawarto z mieszkańcem umowę ustną na pobyt, co uniemożliwia m.in. weryfikację liczby osób umieszczonych w placówce,
  - 7) doprecyzowanie przepisu art. 68 lit. a pkt 5 w zakresie wymiaru czasu pracy jaki może być zaliczony do wskaźnika zatrudnienia w przypadku kierowników / dyrektorów placówki, nie będących podmiotami prowadzącymi tą placówkę,
  - 8) wprowadzenie przepisu zobowiązującego podmiot prowadzący placówkę do informowania wojewody o wszelkich zmianach faktycznych związanych z funkcjonowaniem placówki, które podmiot ubiegający się o zezwolenie był zobowiązany spełniać i udowodnić poprzez dołączenie do wniosku stosownych dokumentów (wymienionych w art. 67 ust. 2 pkt 3-4 ustawy),
  - 9) wprowadzenie uregulowań dotyczących kierowania przez gminę do placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i osobom w podeszłym wieku. Z uwagi na rosnący standard usług w placówkach oraz czas oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej, pomocnym byłoby uregulowanie w ustawie o pomocy społecznej trybów kierowania osób do placówek np. na czas oczekiwania na miejsce w dps, w tym także kwestii ponoszenia odpłatności przez gminę za osobę skierowaną, np. do kwoty nie wyższej niż kwota, jaką gmina ponosiłaby jeśli mieszkaniec zamieszkiwałby w domu samorządowym, w którym został wpisany na listę osób oczekujących na umieszczenie,
  - 10) zmiana rozporządzenia z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 734) w zakresie obowiązku prowadzenia indywidualnych planów wsparcia mieszkańców. Z doświadczenia zdobytego w trakcie kontroli domów pomocy społecznej wynika, że uzupełnianie indywidualnych planów wsparcia mieszkańców jest czasochłonne a działania względem osób starszych, schorowanych trudno jest zaplanować w taki sposób aby ich realizacja przynosiła efekty. Podczas badania przestrzegania praw mieszkańców, mieszkańcy niejednokrotnie informowali kontrolujących, że nie wiedzą w jakim celu prowadzone i aktualizowane są indywidualne plany wsparcia, istotniejszy jest dla nich czas spędzony wspólnie z opiekunami na rozmowach, czytaniu prasy czy spacerach.

Z uwagi na to, że Polacy są od lat społeczeństwem starzejącym się a według badaczy tego zjawiska już do 2030 liczba emerytów wzrośnie o blisko 50%, zasadnym byłoby rozwinięcie form opieki domowej nad osobami starszymi lub ustawowe zobowiązanie powiatów do tworzenia nowych domów pomocy społecznej, ponieważ od kilkunastu lat samorządy nie rozwijają sieci dps, a przez to występują trudności w zapewnieniu opieki

Wojewoda Opolski

Adrian Czubak

---

osobom, które wymagają całodobowego wsparcia, a nie stać je na korzystanie z usług prywatnych placówek. Efektem takiego działania byłoby wyeliminowanie sytuacji, w których osoba potrzebująca przez wiele miesięcy oczekuje na umieszczenie w domu pomocy społecznej. Inną propozycją jest rozważenie zróżnicowania standardu domów pomocy społecznej lub tworzenia domów profilowanych np. pod kątem pasji czy zainteresowań mieszkańców (inspirację mógłby stanowić dom aktora dla artystów). Mieszkańcy w trakcie kontroli często wyrażają żal, iż pracowali całe życie a teraz mieszkają lub nawet zajmują pokój z osobą, która nigdy nie była aktywna zawodowo, a otrzymuje wsparcie na tym samym poziomie, nierzadko zakłóca spokój pozostałych mieszkańców. Intencją takiego rozwiązania jest zapewnienie godnej starości pośród osób o podobnych zainteresowaniach, formach spędzania czasu wolnego czy światopoglądzie.

Z up. Wojewody Opolskiego

Mieczysław Wojtaszek
Dyrektor Wydziału
Polityki Społecznej i Zdrowia

Sprawę prowadzi: Agnieszka Cieślik, Inspektor Wojewódzki, Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, tel. 77 45 24 193

ul. Piastowska 14,
45-082 Opole
NIP: 754-11-16-953
REGON: 000514325

tel. 77 45 24 125
fax 77 45 24 705
email: bok@opole.uw.gov.pl
www: www.opole.uw.gov.pl